

НАВЧАЛЬНА ТА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 ЖУРНАЛІСТИКА: ВИКЛИКИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

*Тетяна Решетука,
доцент кафедри журналістики
Оксана Кушнір,
доцент кафедри журналістики*

Підготовка кваліфікованих фахівців за спеціальністю 061 Журналістика у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка спрямована на забезпечення загальнонаукової та професійно-практичної підготовки студентів. Практичні компетентності формуються через опанування обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки – дисциплін журналістського фаху (новинна журналістика і репортерська діяльність, аналітична журналістика і кореспондентська діяльність, фотожурналістика, інтернет-журналістика, художньо-публіцистична журналістика, видавнича справа і технології виробництва друкованих видань, радіовиробництво і радіорежисура, телевиробництво і телережисура, медійний практикум) та удосконалюються під час проходження навчальної та виробничої практик.

Правовим регулятором журналістської діяльності в умовах воєнного стану став відповідний Закон України [1] та виданий на його основі Наказ Головнокомандувача Збройних сил України № 73 від 3 березня 2022 року «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» [3], який регламентує роботу медіа в сучасних умовах. Саме на ньому акцентується увага під час настановчих конференцій до кожного з видів практики. Під час вступного інструктажу наголошується, що, з одного боку, журналістські стандарти під час війни не відрізняються від стандартів часів миру, з іншого – саме через війну журналісти і редакції мають посилювати свою пильність до професійних стандартів (оперативності, достовірності і точності, повноти та збалансованості подачі інформації, відокремлення фактів від коментарів). Окреслюються правила роботи журналістів та журналісток у період воєнного стану в Україні, зокрема звертається увага на перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника та негативно вплинути на виконання завдань, яку заборонено розголошувати в медіа; наголошується на офіційних державних каналах для отримання інформації, яка

стосується нападу Росії на Україну; особливостях інформування про загиблих, поранених, зниклих безвісти, заручників.

Зміни у медійній практиці з огляду на виклики російсько-української війни актуалізували важливість безпекових компетентностей медіафахівців. Концепт «безпека» (його фізична, психологічна, цифрова, правова складові) став обов'язковим компонентом змісту сучасної журналістської освіти [4]. З початком гібридної російсько-української війни (2014 р.) набула першочергового значення потреба у поширенні практичного досвіду безпечної діяльності журналістів [2]. Це зумовило розробку та формулювання на настановних конференціях рекомендацій щодо безпеки інформаційної (оцінка медіаповідомлень з позицій безпеки, розшифрування та використання закодованої у медіаповідомленнях інформації, способи протидії дезінформації) та цифрової (захист пристроїв та безпечне підключення до мережі Інтернет; захист персональних даних і приватності тощо).

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну зумовило зміщення акцентів на загрози життю і здоров'ю журналістів під час виконання ним професійних обов'язків, створення максимально безпечних умов діяльності в окремих надзвичайних ситуаціях (поведінка під час повітряних тривог, недопуск практикантів до участі у редакційних завданнях підвищеного ризику, постійний моніторинг емоційно-психологічного стану студентів при роботі з травматичним контентом під час проходження практик і знати способи особистої саморегуляції).

В умовах викликів російсько-української війни гостро постала потреба формування безпекових компетентностей у єдності їх інформаційної, цифрової, фізичної, психологічної складових. Здобувачі освіти за спеціальністю 061 Журналістика, розуміючи природу і закономірності сучасних інформаційно-комунікаційних відносин, під час проходження навчальної та виробничої практик спроможні фахово виконувати професійні завдання з урахуванням безпекової парадигми. Освітні компоненти практики зорієнтовані на підготовку фахових компетентностей (hard skills) та соціально психологічних умінь і навичок (soft skills), необхідних для оперативного реагування на актуальні потреби медіа індустрії, що є відповіддю на виклики російсько-української війни.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

2. Дашенко Н. Л., Кушнір О.В., Решетуха Т.В. Цифрова безпека журналістів регіональних медіа: актуалізація в умовах війни. *Держава і регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2024. №1(57). С. 37–44.

3. Наказ Головнокомандувача Збройних сил України «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» призвів до переосмислення журналістських стандартів» № 73 від 3 березня 2022 року. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf

4. Решетуха Т.В., Кушнір О.В. Формування безпекових компетентностей студентів спеціальності 061 Журналістика у фокусі викликів російсько-української війни. *Communications and Communicative Technologies : науковий журнал*. Дніпро : Ліра ЛТД, 2023. Вип. 3. С. 24–31.